

Nárok tento však zaniká, když smrt nastane po 5 letech ode dne, kdy zemřelý vystoupil z poslední služby aktivní. V takových případech sňatek i u osob k mužstvu náležejících musí býti uzavřen před vystoupením z poslední činné služby.

Zákon nepůsobí zpět vzhledem ku vdovám a sirotkům po vojenských úřednících (gážistech), požívajícím již normálního zaopatření.

Větší vydání zákonem tímto vzniklá budte uhrazena z úroků fondu taxy vojenské podle ustanovení čl. III. zák. ze dne 27. dubna 1887 č. 41 ř. z.

Velezráda.

I. Pojem.

Dle § 58 tr. z. dopouští se velezrády, kdo něco podnikne:

1. čím se má osobě (panujícího) císaře ublížiti na těle, na zdraví nebo na svobodě neb osoba jeho uvéstí v nebezpečí neb vykonávání práv jeho vladařských nějak překážeti; neb

2. co je k tomu nastrojeno, by se vládní forma neb říšská ústava (čl. I. zák. ze dne 17. prosince 1862 č. 8 ř. z. ex 1863) násilně změnila; neb

3. část nějaká od jednotného svazku státního neb obvodu zemí císařství Rakouského (rakousko-uherské říše) odtrhla, neb by se státu způsobilo neb zvětšilo nějaké nebezpečí na venek, nebo nějaká vzpoura nebo válka občanská uvnitř; nechť se to stalo veřejně neb skrytě, od jednotlivců neb ve spolku, osnováním, vybízením, podněcováním, sváděním, slovy, písmem, tiskem neb vyobrazením, radou neb vlastním skutkem, se zbraněmi nebo bez nich, prozrazením tajemství neb úkladů, jež vedou k takovým účelům, pobuřováním, najímáním, vyzvídáním, podporováním neb jakýmkoliv činem k tomu směřujícím, byť i zůstal bez účinků. Z toho plyne, že při velezradě nerozeznává se mezi činem dokonaným a pokusem, ježto již jednání přípravné jest zločinem dokonaným. Nečiní se dále rozdílu mezi pachatelstvím, spoluvinou a účastenstvím, ježto každá účast na podniku velezrádném jest přímým pachatelstvím a to, co zákon označuje co spoluvinu na velezradě (viz níže) není spoluvinou ve smyslu § 5 tr. z., nýbrž zvláštním druhem podporování velezrády. Dlužno ještě podotknouti, že dle tr. z. byla předmětem velezrády též existence, integrita, bezpečnost neb ústava německého spolku. Ustanovení toto pozbylo však platnosti zrušením německého spolku r. 1866 (výnos min. sprav. ze dne 7. prosince 1870 č. 14.158).

II. Trest.

Velezráda tresce se smrtí, směřoval-li zločin proti osobě císařově. Jinak stihne trest smrti jen původce, návodce, náčelníky a osoby, jež při podniku velezrádném přímo spolupůsobily. Osoby, jež se podniku účastnily způsobem vzdálenějším, trestají se těžkým žalářem od 10 do 20 roků a byl-li podnik nebo pachatel zvláště nebezpečným, doživotním těžkým žalářem. Trest těžkého žaláře od 10 do 20 roků stanoví zákon pro případ, když někdo vybízí, podněcuje nebo svéstí hledí řečmi veřejně nebo před více lidmi pronesenými, díly tiskovými, rozšířenými vyobrazeními nebo spisy k nějakému povšechnému, individuálně neoznačenému činu velezrádnému, nebylo-li jednání to spojeno s nějakým jiným podnikem zločinným a zůstalo-li bez účinku. Za škodu, zločinem velezrády státu neb osobám soukromým způsobenou, práv je každý vinník celým svým jměním (§ 59 tr. z.).

III. Spoluvina.

Jak již řečeno, nelze mluvit o spoluvině velezrády ve smyslu § 5 tr. z. Zákon prohlašuje však za spoluvinu, když se opomene zabránit podniku velezrádnému neb oznámiti podnik velezrádný. Kdo totiž úmyslně opomene překaziti podnik velezrádný, jemuž snadno a bez nebezpečí svého, svých příslušníků (§ 36 tr. z.) neb osob pod jeho zákonnou ochranou stojících, mohl další jeho postup překaziti, nebo kdo úmyslně opomene úřadu oznámiti podnik velezrádný neb osobu, o kteréž je mu známo, že něco takového podnikla, ač tak učiniti mohl, nevydávaje v nebezpečí ani sebe, ani své příslušníky (§ 216 tr. z.) ani osoby pod zákonnou jeho ochranou stojící a pokud z okolností na jevo nevychází, že, ačkoliv oznámení se nestalo, netřeba se již obávat škodlivého následku, potrestán buď pro spoluvinu na velezrádě těžkým žalářem od 5 do 10 roků (§§ 60 a 61 tr. z.). Třetí případ spoluviny na velezrádě (dnes však již nepraktický) uvádí min. nař. ze dne 27. dubna 1854 č. 107 ř. z. Spoluvinou na velezrádě je totiž dovoz, obchodování, nabývání a rozšiřování známek peněžních a úvěrních papírů revoluční propagandy (na př. losů Mazziniho).

IV. Zánik trestnosti.

Trestnost velezrády zaniká zvláštním způsobem. Z důvodů státopoličních zajišťuje totiž zákon úplnou beztrestnost tomu, kdo se pustil do podniku velezrádného, avšak později lituje toho, oznámil členy podniku, jich pravidla, úmysly a předsevzetí vrchnosti v čas, kdy byly ještě tajnými a škodě se mohlo zabránit. Mimo to zachová se učiněné oznámení v tajnosti (§ 62 tr. z.).

V. Trestní zákon vojenský a trestní zákon pro Bosnu a Hercegovinu.

Táž ustanovení jako obecný tr. z., obsahuje též voj. tr. z. §§ 334 až 338) a tr. z. pro Bosnu a Hercegovinu (§§ 111—115), tento však s úchytkou, že předmětem velezrády jest — nehledě k osobě »Jeho apoštolského c. a k. Veličenstva« — v Bosně a Hercegovině platná forma výkonu vládní moci, postavení těchto zemí k rak. uherské říši, ústavy a státní základní zákony rak. uherské říše, státní svazek stávající mezi obvody a zeměmi této říše a konečně teritoriální poměry Bosny a Hercegoviny neb obvodů a zemí rak. uherské říše.

VI. Osnova nového trestního zákona.

Osnova jeví pokrok oproti platnému právu. Rozeznává dle vzoru novějších zákonů velezrádu a zemězrádu. Předmětem velezrády jest císař, ústava neb území říšské a čin spočívá v pokusu, císaře usmrtiti atd., neb ústavu násilně změnit, neb území násilně cizímu státu přivtělit, neb část násilně odtrhnouti. Velezráda tresce se smrtí, když bylo císaři na těle neb na zdraví ublíženo, neb když byl zbaven své osobní svobody, aneb byl útok podniknut na jeho život; ve všech ostatních případech tresce se velezráda kázníci neb státním vězením. (§ 84). Přípravy k podniku velezrádnému trestají se mírněji (§§ 85, 86). Předmětem zrady státu (zemězrady) jest poměr státu k jiným státům a rozeznává se vojenská zemězrada (nosení zbraně proti bojovníkům tuzemského státu po dobu války, podporování nepřitele ve válce atd.) (§ 87) a diplomatická zemězrada (prozrazení státních tajemství, zničení, falšování neb potlačení státních listin atd. § 88). Trestem jest káznice neb státní vězení.